

KRISTINA PRANJIC

JUGOSLOVANSKA AVANTGARDA IN METROPOLITANSKA DADA

Sophia, zbirka Naprejl,
2024, m. v., 288 str., 22 €, JAK

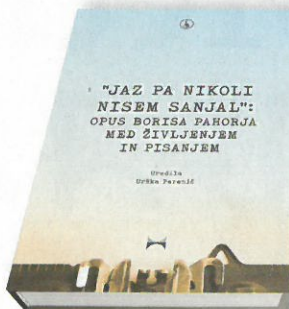
Poglobljena znanstvena monografija osvetljuje razvoj dadaizma, različne pojavnosti dadaističnih tehnik na območju Jugoslavije in povezano jugoslovanske avantgarde z evropskimi avantgardnimi gibanji ter drugimi vzročki dade. Sistematično predstavi teorije in zgodovino evropske umetniške avantgarde po prvi svetovni vojni – t. i. »metropolitanska« srednjeevropska in zahodnoevropska gibanja; švicarski in francoski dadaizem (Zürich–Pariz, 1916–1920, 1919–1922) in češki (1920–1925) ter madžarski dadaizem (1921–1925). Pojasni povezave s sočasnimi avantgardami na prostoru Jugoslavije (Ljubljana–Zagreb–Beograd, 1921–1927). Proučuje vprašanja nacionalne in transnacionalne politike ter kulture, pogloblja se v subjektivizacijske procese, ki so jih gibanja želela vzpostaviti, pa tudi v metode, ki so jih uporabljala. Recenzenta dr. Irina Subotić in dr. Lev Kreft izpostavljata izvirno matrico monografije, skrbno izbrana dejstva, nov večzarišni pogled na zgodovinsko obdobje in avtentičen način znanstvene konceptualizacije fenomena, pa tudi bogat jezik monografije. Sprema študija danske raziskovalke avantgardnih gibanj, dr. Tanie Ørum, pa delo ocenjuje kot pomemben prispevek k celovitejšemu kartiranju zgodovinske avantgarde. Avtorica monografije Kristina Pranjić, rusistka in literarna komparativistka, doktorica slavističnih študijev, je raziskovalka na Raziskovalnem centru za humanistiko in profesorica na Fakulteti za humanistiko Univerze v Novi Gorici. Delo nagovarja širok krog bralcev – ustvarjalcev, proučevalcev, poznavalcev in ljubiteljev umetnosti. > MAJA ČREPINŠEK

»JAZ PA NIKOLI NISEM SANJAL«

Opus Borisa Pahorja med življenjem in pisanjem
urejanje: Urška Perenič
Slovenska matica in ZTT,
2024, t. v., 180 str., 29 €

Boris Pahor

Življenje zamejskega pisatelja Borisa Pahorja (1913–2022), enega najbolj prevajanih slovenskih avtorjev, je bilo v marsičem izjemno. Ko je nekoč dejal, da »nikoli ni sanjal« se je skliceval na dejstvo, da mu je vse, kar je doživel, izkusil in videl, ponudilo več izjemnega, kot bi si lahko izmislil. Znanstvena monografija, ki jo je uredila Urška Perenič, je zbornik prispevkov,

v katerem avtorji izrisujejo Pahorjev avtobiografski jaz na podlagi njegovega pripovednega opusa. Delo je globok poklon velikemu človeku in pisatelju. Združuje prispevke Ravela Kodriča, Igorja Grdine, Andreja Lokarja, Davida Bandlja, Željka Oseta, Tereze Bernik, Neže Kočnik, Eme Trpin, Evgena Bačarja, Jasne Blažič, Janeza Bizjaka, urednice Urške Perenič in Adrijana Pahorja (avtorjevega sina). Besedila se podajo po Pahorjevih tržaških sledih, predstavijo njegov opus kot sestavljeno avtobiografijo, se poglobijo v njegovo afriško izkušnjo, razmišljajo o literarnem (po)ustvarjanju slovenskega Trsta kot torišča mitotvorne imaginacije, osvetlujejo paradoks Borisa Pahorja, umestijo njegovo dopisovanje z Lojzeto Udetom in korespondenco z mladimi, razmišljajo o patriotih, ki jih oblast ne mara, in delijo dragocene utrinke spominov nanj. Zadnji prispevek sledi poti Radoslave Frančiške Premrl Pahor, pisateljice, prevajalke, učiteljice in pisateljice žene. Monografija ustvarja dragocen kontekstualni okvir razumevanja avtorja, njegove osebnosti in opusa. > MAJA ČREPINŠEK

ŽARKO VREZEC, ZALA MAČEK

ŽARKO VREZEC 70 80 90 00 10 20

Buča, 2024, t. v., 221 str., 39,90 €

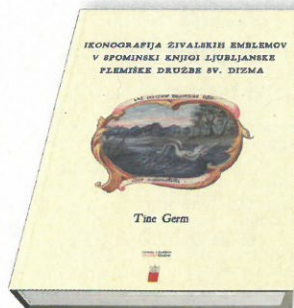
Monografija akademskega slikarja Žarka Vreza (1950) kronološko predstavlja pet desetletij razvoja umetniške poti ustvarjalca, ki deluje na področjih slikarstva, risbe, grafike,

naravoslovne ilustracije in scenografije. Gre za obsežen in raznolik opus, ki je nastajal v dolgem časovnem obdobju. Zala Maček, avtorica monografije, umetnostna zgodovinarica in kritičarka (ter avtorjeva hčerka), je slikarjevo ustvarjalno pot razdelila na poglavja po posameznih desetletjih ustvarjanja – od tod naslov monografije. Vsako desetletje otvori predstavitevno besedilo, zaključni pa izbran citat, povzet iz avtorjevih intervjujev, ki so bili objavljeni v različnih medijih. Vmesni prostor napolnjuje živahen dialog grafičnih prikazov celote in detajlov umetnikovih del. Citati odkrivajo subtilnega, premišljujočega, iskričevega in artikuliranega ustvarjalca izčiščenih vizualnih in miselnih podob. Oblikovanje knjige in besedila v kombinaciji z bogatim grafičnim gradivom ustvarjajo presežno skladno, vizualno izbrušeno celoto, zaradi česar je bila monografija razglašena za najlepše oblikovano knjigo na Slovenskem knjižnem sejmu 2024. Delo postavi umetniško snovanje Žarka Vreza v umetnostnozgodovinski kontekst, hkrati pa nudi vizualni in bralski užitek. Dopolnjujejo ga avtorjeva bibliografija, seznam del po desetletjih nastanka in seznam tistih del, ki so uvrščena v različne zbirke, ter seznam razstav in nagrad. > MAJA ČREPINŠEK

TINE GERM

IKONOGRAFIJA ŽIVALSKIH EMBLEMOV

v Spominski knjigi ljubljanske plemiške družbe sv. Dizma
Univerza v Ljubljani, t. v., 256 str., 26,90 €

Velika in s srebrnim okovjem okrašena *Spominska knjiga ljubljanske plemiške družbe sv. Dizma* (*Theatrum Memoriae Nobilis ac Almae Societatis Unitorum*) je najpomembnejši iluminiran rokopis slovenskega baroka. Vanjo je med letoma 1688 in 1891 vsak izmed 195 članov plemenite, učene in pobožne bratovščine dodal list s svojim emblemom in razkošno iluminiranimi podatki o sebi. Znanstvena monografija prof. dr. Tineta Germa se osredotoča na slikarsko in pomensko dovršeno ikonografijo živali v teh emblemih. Avtor, umetnostni zgodovinar in predavatelj na Oddelku za umetnostno zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani, eden najvidnejših slovenskih strokovnjakov za evropsko umetnost poznega srednjega in zgodnjega novega veka ter za ikonografijo in ikonologijo, je širšemu krogu bralcev znan po monografijah *Simbolika živali*, *Simbolika cvetja*, *Simbolika števil* ... Monografija je razdeljena na tri dele. Prvi pojasni okoliščine nastanka *Spominske knjige* in njeno zgodovino do sedanjega časa. Drugi del predstavi živali v emblemih in vzpostavi interpretacijski okvir za analizo motivov, ki jih nato podrobno obravnava tretji, najobširnejši del. Celota nudi vpogled v snovanje *Spominske knjige* in pogloblja razumevanje njene večplastnosti. > MAJA ČREPINŠEK